

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Uchádzač

PhDr. L. Majerníková, PhD., MBA

Habilitačná práca

Kvalita života pacientov so sclerosis multiplex

Oponent

Prof. PhDr. Zuzana Slezáková, PhD., MPH, univ. prof.

**Pracovisko opONENTA,
inštitúcia**

Katedra ošetrovateľstva, Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií, Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, SK

Celkové zhodnotenie aktuálnosti a prínosu zvolenej témy práce:

Zvolená téma habilitačnej práce je *vysoko aktuálna*. Problematika kvality života pacientov so sclerosis multiplex (SM) je pre výskum a poznanie mimoriadne dôležitá v kontexte dlhodobých chronických ochorení. Ide o progresívne neurologické ochorenie zasahujúce do viacerých oblastí života pacienta – fyzickej, psychickej, sociálnej aj pracovnej – a preto je skúmanie kvality života v tejto skupine pacientov mimoriadne významné. Skúmanie kvality života u pacientov s SM pomocou meracích nástrojov je z hľadiska socioekonomických a klinických ukazovateľov nevyhnutné pre skvalitňovanie ošetrovateľskej starostlivosti. Výskum podporuje koncept komplexnej starostlivosti, ktorá zahŕňa nielen liečbu symptómov, ale aj podporu psychického, duchovného a sociálneho blaha pacientov. Z uvedeného dôvodu považujem habilitačnú prácu predloženú formou monografie za aktuálnu.

Habilitačná práca je predložená ako vedecká monografia, v rozsahu 202 strán, jednotlivé kapitoly sú logicky štruktúrované. Vedecká monografia je spracovaná ako výsledok prvej štúdie, ktorá používa validovaný špecifický dotazník na meranie kvality života pacientov so SM. Obsahuje tri samostatné kapitoly, plus predhovor, zhrnutie (aj v anglickom jazyku), úvod, literatúru a zoznam skratiek. Pri spracovaní autorka použila viac ako 350 literárnych zdrojov, prevažne zahraničných čo okrem vlastných výsledkov výskumu poukazuje na vedeckú prácu autorky.

Hodnotenie habilitačnej práce/monografie:

a) Aktuálnosť

Súčasný stav poznania. Autorka spracovala ochorenie - v celosvetovom meradle a na Slovensku, klinický obraz, diagnostiku a terapeutické prístupy v liečbe ochorenia a selfmanažment ochorenia, komponenty kvality života a hodnotenie kvality života pacientov so SM. Autorka preukázala schopnosť nasledovaniahodného vypracovania teoretických východísk práce na základe precíznej analýzy literárnych zdrojov, čím vytvorila mohutnú základňu poznatkov pre skúmanie zvolenej problematiky. Za cenné pozitívom hodnotím prehľadné spracovanie meracích nástrojov pre hodnotenie kvality života, generických a špecifických. Aktuálnosť habilitačnej práce je uvedená v celkovom zhodnutí.

b) Splnenie cieľov

Hlavným cieľom monografie bolo monitorovať, analyzovať a zhodnotiť rozdiely v hodnotení sledovaných socio-demografických a klinických faktorov kvality života pacientov so SM. Autorka zhodnotila úroveň kvality života u pacienta so SM na regionálnej úrovni v rámci SR, a identifikovala najdôležitejšie faktory, ktoré kvalitu života v sledovanej skupine respondentov ovplyvňujú. *Ciele habilitačnej práce boli naplnené.*

c) Postup práce a metódy spracovania

Z metodologického hľadiska práca spĺňa základné požiadavky kladené na daný typ práce. Postup pri spracovaní monografie bol použitý rok 2022. Autorka aplikovala deskriptívny, prierezový dizajn výskumu so zámerným výberom respondentov /n = 349 respondentov. Výskum bol schválený etickou komisiou Prešovského samosprávneho kraja a Fakultnej nemocnice s poliklinikou J.A. Reimana v Prešove a Nemocnice s poliklinikou sv. Jakuba n.o. v Bardejove pod číslom 03215/2021/OZ-40 a pacienti podpísali informovaný súhlas s účasťou na štúdiu.

Pre výskum boli použité meracie nástroje – Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire-54 (MSQoL-54), Expanded Disability Status Scale (EDSS), Beckova škála depresie (BDI-II) a Bartelovej test základných činností – ADL. Boli využité viaceré štatistické postupy, ktoré slúžili na zhromažďovanie, usporiadanie, analýzu, interpretáciu a prezentáciu údajov. Pre spracovanie bola použitá popisná štatistika a základná štatistika. (Mann-Whitneyho U test, Kruskal-Wallisov test, Pearsonov korelačný koeficient) a viacnásobná regresná analýza, štatistický softver STATISTICA 14.0.1

Pozitívne hodnotím využitie štatistických metód. Súčasne bola uplatnená aj grafická metóda pri spracovaní tabuliek, grafy by vhodne doplnili skúmanú problematiku. Metódy spracovania boli vhodne spojené a tabuľky s dátami boli vhodne vysvetlené.

Za slabšiu stránku v metodologickej časti považujem absenciu bližšieho popisu hodnotenia výsledkov najmä meracieho nástroja na hodnotenie kvality života (MSQoL-54), resp. aj samotného meracieho nástroja a jeho položiek. Autorka zároveň uvádza v rámci štatistického spracovania Pearsonov korelačný koeficient, pričom v hodnotení výsledkov je prezentovaný Spearmanov korelačný koeficient.

Výsledky sú prezentované prehľadne v tabuľkách s popisom jasne a prehľadne, v štruktúre celkového zhodnotenia kvality života, vplyvu socio-demografických ukazovateľov/faktorov (vek, pohlavie, partnerské súžitie, zamestnanie, bydlisko, svojpomocná skupina) a klinických ukazovateľov/faktorov (dĺžka ochorenia, funkčný stav, priebeh ochorenia, liečby, úroveň sebaopater, depresie). Výsledky môžu obohatiť existujúcu vedeckú literatúru o aktuálne empirické dáta z konkrétneho regiónu podľa požiadaviek WHO. Výsledky môžu slúžiť ako podklad pre ďalší interdisciplinárny výskum zameraný na zlepšenie ošetrovateľskej starostlivosti, optimalizáciu rehabilitačných prístupov a podporu duševného zdravia u pacientov s týmto chronickým neurologickým ochorením. Získané výsledky poukazujú na dôležitosť vplyvu klinických, psychologických a demografických premenných ako rizikových a ochranných faktorov kvality života a sú kľúčové pre plánovanie liečby a starostlivosti.

Diskusiu predstavuje analýza a interpretácia výsledkov, v ktorých sú zistenia detailne interpretované a porovnávané so zisteniami iných autorov. V práci sú uvádzané aj limitácie práce, najmä v kontexte regionálneho skúmania a zberu údajov z roku 2022 počas pandémie COVID-19.

d) Vedecký prínos

*Prínos práce je najmä v rovine rozvoja ošetrovateľskej starostlivosti, s návrhom a implementáciou štandardizovaných meracích nástrojov, konkrétne špecifického meracieho nástroja Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire-54 (MSQoL-54) nového v našich podmienkach (SR, ČR), s možnosťou efektívnejšieho plánovania a poskytovania zdravotnej a sociálnej starostlivosti a liečby, a tým zvyšovania individuálnej kvality života pacientov so SM. Za veľmi prínosné a nové hodnotím aj *poznatie prediktorov, ktoré môžu determinovať kvalitu života* (jej fyzickú a psychickú oblasť) u pacientov so SM a podporovať personalizovanú starostlivosť, ktorej je potrebné venovať zvýšenú pozornosť. Výskum je prínosný pre klinickú, ošetrovateľskú prax, oblasť vzdelávania budúcich sestier ako aj komunitnú a sociálnu starostlivosť pre lepšie poznanie kľúčových aspektov zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Výstupy môžu slúžiť aj ako základ pre tvorbu politik, či podklad pre návrhy legislatívnych alebo systémových zmien s týmto chronickým ochorením. Celkovo považujem výskum v habilitačnej práci/monografii v našich podmienkach za nový, jedinečný a prínosný.*

Autorka preukázala schopnosť erudovaného a zodpovedajúceho používania metodologických pravidiel, splnila stanovený cieľ habilitačnej práce a priniesla nové poznatky pre ošetrovateľstvo ako vedný odbor.

Otázky oponenta k obhajobe habilitačnej práce

Pri obhajobe v rámci habilitácie nemám otázky, v publikácii boli všetky problémy dostatočne objasnené.

Záver

Habilitačná práca PhDr. L. Majerníkovej, PhD., MBA „**Kvalita života pacientov so sclerosis multiplex**“ **splňa** požadované kritériá kladené na habilitačné práce v odbore ošetrovateľstvo. Na základe úspešnej obhajoby odporúčam Vedeckej rade, aby bol PhDr. Ľudmile Majerníkovej, PhD., MBA udelený vedecko-pedagogický titul „**docent**“ v odbore Ošetrovateľstvo.

V Bratislave dňa 12.08.2025

.....

podpis oponenta

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva

Posudok oponenta habilitačnej práce

Meno a priezvisko habilitantky: PhDr. Ľudmila Majerníková, PhD.
Názov habilitačnej práce: Kvalita života pacientov so Sclerosis multiplex
Oponent: doc. PhDr. Andrea Sollárová, PhD.

Celkové zhodnotenie aktuálnosti a prínosu zvolenej témy práce:

Zvolená téma habilitačnej práce je *vysoko aktuálna*. Problematika kvality života pacientov so sclerosis multiplex (SM) je pre výskum a poznanie mimoriadne dôležitá, a to z pohľadu spoločenského aj zdravotníckeho. Z pohľadu spoločenského ide najmä o podporu integrácie a spoločenskej inklúzie, ktoré zlepšujú život pacientov a znižujú ich sociálnu izoláciu. Z pohľadu zdravotníckeho je smerovanie výskumu v danej problematike dôležité najmä pre zlepšenie starostlivosti a liečby. Výskum v rámci habilitačnej práce sa zameriava na *zhodnotenie meracích nástrojov v oblasti kvality života pre identifikáciu hlavných problémov pacienta a monitorovanie zmien a symptómov ochorenia*. Lepšie pochopenie faktorov, ktoré ovplyvňujú kvalitu života, umožňuje zdravotníckym pracovníkom prispôsobiť liečbu a starostlivosť tak, aby lepšie zodpovedali potrebám pacientov. Výskum podporuje koncept komplexnej starostlivosti, ktorá zahŕňa nielen liečbu symptómov, ale aj podporu psychického, duchovného a sociálneho blaha pacientov. Prínos práce je teda *komplexný a kľúčový pre vytváranie efektívnejších systémov starostlivosti, zvyšovanie spokojnosti pacientov a znižovanie negatívnych dopadov choroby na ich spoločenský a osobný život*.

Habilitačná práca je predložená ako vedecká monografia, v rozsahu 202 strán, jednotlivé kapitoly sú logicky štruktúrované. Pri spracovaní autorka použila viac ako 350 literárnych zdrojov, prevažne zahraničných.

V *teoretickej časti* práce autorka spracovala problematiku samotného ochorenia SM, ďalej kvality života pacientov so SM, s bližším rozpracovaním teoretických východísk k problematike jej jednotlivých domén/oblastí ako aj jej monitorovania a hodnotenia u pacientov so SM, s upriamením pozornosti na generické a špecifické meracie nástroje kvality života u pacientov so SM. Autorka preukázala schopnosť príkladného vypracovania teoretických východísk práce na základe precíznej analýzy literárnych zdrojov, čím vytvorila širokú základňu poznatkov pre skúmanie zvolenej problematiky. Veľkým pozitívom bolo prehľadné spracovanie meracích nástrojov pre hodnotenie kvality života, generických a špecifických. Za slabú stránku v spracovaných teoretických východísk hodnotím to, že niektoré uvádzané zdrojové dokumenty nespĺňali požiadavku aktuálnosti (najmä v kontexte rýchleho vývoja poznatkov v oblasti zdravotníctva – diagnostiky a liečby), napr. na str. 12 obr.1.1 Súčasný pohľad na heterogénnu etiopatogenézu (Lassmann et al., 2001).

Cieľom práce bolo monitorovať, analyzovať a zhodnotiť rozdiely v hodnotení sledovaných socio-demografických a klinických faktorov kvality života pacientov so SM. Autorka zhodnotila úroveň kvality života u pacienta so SM na regionálnej úrovni v rámci SR, a identifikovala najdôležitejšie faktory, ktoré kvalitu života v sledovanej skupine respondentov ovplyvňujú. *Ciele habilitačnej práce boli naplnené*.

Z metodologického hľadiska práca spĺňa základné požiadavky kladené na daný typ práce. Autorka aplikovala deskriptívny, prierezový dizajn výskumu so zámerným výberom respondentov /n =349 respondentov. Výskum bol schválený etickou komisiou Prešovského samosprávneho kraja a Fakultnej nemocnice s poliklinikou J.A. Reimana v Prešove a Nemocnice s poliklinikou sv. Jakuba n.o. v Bardejove. Pre výskum boli použité meracie nástroje – Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire-54 (MSQoL-54), Expanded Disability Status Scale (EDSS), Beckovu škálu depresie (BDI-II) a Bartelovej test základných činností – ADL. Pre štatistické spracovanie použila deskriptívnu jednoduchú a univariačnú štatistiku (Mann-Whitneyho U test, Kruskal-Wallisov test, Pearsonov korelačný koeficient) a viacnásobnú regresnú analýzu. Za slabú stránku v metodologickej časti považujem absenciu bližšieho popisu hodnotenia výsledkov najmä meracieho nástroja na hodnotenie kvality života (MSQoL-54), resp. aj samotného meracieho nástroja a jeho položiek. Autorka zároveň uvádza v rámci štatistického spracovania Pearsonov korelačný koeficient, pričom v hodnotení výsledkov je prezentovaný Spearmanov korelačný koeficient.

Výsledky sú prezentované prehľadne v tabuľkách s popisom jasne a prehľadne, v štruktúre celkového zhodnotenia kvality života, vplyvu socio-demografických ukazovateľov/faktorov (vek, pohlavie, partnerské súžitie, zamestnanie, bydlisko, svojpomocná skupina) a klinických ukazovateľov/faktorov (dĺžka ochorenia, funkčný stav, priebeh ochorenia, liečby, úrovne sebaopatery, depresie). Získané výsledky významným spôsobom rozširujú poznatky o kvalite živote pacientov so SM a faktoroch a prediktorech, ktoré sú kľúčovými pre plánovanie liečby a starostlivosti.

Diskusiu predstavuje analýza a interpretácia výsledkov, v ktorých sú zistenia detailne interpretované a porovnávané so zisteniami iných autorov. V práci sú uvádzané aj limitácie práce, najmä v kontexte nereprezentatívnosti vzorky (iba regionálne skúmanie) a zberu údajov z roku 2022 počas pandémie COVID-19.

Prínos práce je najmä v rovine rozvoja ošetrovateľskej diagnostiky, s návrhom a implementáciou štandardizovaných meracích nástrojov, konkrétne špecifického meracieho nástroja Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire-54 (MSQoL-54) nového v našich podmienkach (SR, ČR), s možnosťou efektívnejšieho plánovania a poskytovania starostlivosti a liečby, a tým zvyšovania individuálnej kvality života pacientov so SM. Za veľmi prínosné a nové hodnotím aj poznanie prediktorov, ktoré môžu determinovať kvalitu života (jej fyzickú a psychickú oblasť) u pacientov so SM, preto v rámci ošetrovateľskej diagnostiky je potrebné im venovať patričnú pozornosť. Výskum je prínosný pre klinickú oblasť ako aj pre oblasť vzdelávania budúcich sestier pre lepšie poznanie dôležitých aspektov starostlivosti. Celkovo považujem výskum v habilitačnej práci v našich podmienkach za nový, jedinečný a prínosný.

Autorka preukázala schopnosť erudovaného a adekvátneho používania metodologických princípov, splnila stanovený cieľ habilitačnej práce a priniesla nové poznatky pre ošetrovateľstvo ako vedný odbor.

V práci sa nachádzajú mierne nedostatky formálneho charakteru, ktoré neznižujú kvalitu habilitačnej práce.

Námety do diskusie:

Existujú niektoré prediktory determinujúce kvalitu života u pacientov so SM, ktoré sú ovplyvniteľné v priebehu ochorenia? Sú to niektoré z Vami skúmaných faktorov, resp. na základe teoretických východísk, o ktoré faktory by sa mohlo jednať?

Predložená habilitačná práca *splňa* požadované kritériá kladené na habilitačné práce. Na základe úspešnej obhajoby odporúčam, aby bol PhDr. Ľudmila Majerníková, PhD. udelený vedecko-pedagogický titul „*docent*“ v odbore Ošetrovatel'stvo.

V Nitre 21. júl 2025

doc. PhDr. Andrea Sollárová, PhD.
oponent

Posudek oponenta habilitační práce

Uchazeč

PhDr. L. Majerníková, PhD., MBA

Habilitační práce

Kvalita života pacientov so sclerosis multiplex

Oponent

Doc. PhDr. S. Bártlová, Ph.D.

**Pracoviště
instituce**

**opponenta, Ústav ošetrovatelství, porodní asistence a
neodkladné péče, Zdravotně sociální fakulta,
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
.....**

Obsahová stránka práce

V předložené habilitační práci se autorka zaměřila na zjištění úrovně kvality života pacientů se sklerózou multiplex. Cílem práce bylo monitorovat, analyzovat a zhodnotit rozdíly v hodnocení sledovaných socio-demografických a klinických faktorů kvality života pacientů se sklerózou multiplex. Práce je rozdělena na tři kapitoly. V první kapitole autorka popisuje klinický obraz onemocnění, diagnostiku, terapeutické přístupy k léčbě a selfmanagement tohoto onemocnění. Skleróza multiplex je chronické neurodegenerativní onemocnění charakterizované širokou škálou symptomů a vysokou mírou nepředvídatelných prognóz, které mohou vážně ovlivnit kvalitu života pacienta a má výrazný funkční dopad na nemocného, hendikepuje a omezuje jeho schopnost vykonávat běžné činnosti. Toto onemocnění se objevuje v mladším a středním věku a má proto výrazný dopad na další život jedince. Ve druhé kapitole se autorka zabývá kvalitou života pacientů se sklerózou multiplex, a to ve fyzické, psychické, sociální a spirituální oblasti. Uvádí zde také monitorování a hodnocení kvality života u těchto pacientů. V ošetrovatelství, podobně jako v dalších vědních oborech zabývajících se kvalitou života, zaznamenáváme různorodost přístupů a definic, které se snaží zachytit lidskou zkušenost vyjádřenou tímto konceptem. V studiích měřících kvalitu života pacientů se sklerózou multiplex se používají všeobecné (generické) nástroje pro měření úrovně kvality života, ale i specifické dotazníky pro dané onemocnění. Autorka ve své výzkumné části práce pracovala s dotazníkem Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire -54 (MSQOL-54), jehož základ tvoří generický komponent SF-36, který byl doplněn o 18 otázek, které jsou specifické pro sklerózu multiplex. Tento nástroj má 54 otázek a vyhodnocuje se prostřednictvím skórovací škály. Poslední kapitola je věnována hodnocení kvality života pacientů se sklerózou multiplex na základě vlastního kvantitativního šetření. Autorka uvádí, že na základě výsledků šetření lze říct, že kvalita života pacientů se sklerózou multiplex je nižší než u zdravého jedince. Toto konstatování je možné, neboť se odkazuje na jiné odborné studie nikoliv však slovenské. Práci by prospělo, pokud autorka neuvádí kontrolní skupinu, odkaz na výzkum kvality života slovenské populace, se kterým by bylo možné výsledky kvality života pro tuto skupinu porovnat.

Toto onemocnění může zasahovat do víceřech oblastí života u nemocného a do značné míry v progresivní formě zasahuje do fyzické, psychosociální a duchovní oblasti, s konečným

dopadem na kvalitu života. Mezi nejdůležitější faktory, které ovlivňovaly kvalitu života byly – sociální opora, zaměstnání, dosažené vzdělání. Z klinických ukazovatelů výrazně snižovaly kvalitu života nižší funkčnost a úroveň sebepečce, depresivní symptomatologii, přítomnost relapsů a délka trvání onemocnění. Obsah práce odpovídá názvu práce a koresponduje se zvolenými cíli práce. Posuzovaná habilitační práce má 205 stránek, rozdělené na 3 hlavní kapitoly, cca 357 bibliografických zdrojů, seznam zkratk, souhrn a rejstřík.

Aktuálnost zvoleného tématu, originalita a původnost práce

Sledování kvality života u pacientů se sklerózou multiplex je velmi aktuální, neboť prevalence a výskyt sklerózy multiplex stále narůstá. Prezentované výsledky studie, zaměřené na pacienty s tímto onemocněním jsou na Slovensku prvou studií, která využívá validovaný specifický nástroj pro měření kvality života této skupiny pacientů.

Metody zpracování práce

Po metodologické stránce má práce logickou strukturu. Design práce je deskriptivní průřezová studie se záměrným výběrem respondentů. Sběr dat probíhal prostřednictvím třech dotazníků Multiple Sclerosis Quality of Life Questionnaire -54 (MSQOL-54), Expanded Disability Status Scale (EDSS) a Barthelův test základních činností – ADL (Activity Daily Living). Cílem využívání měřicích nástrojů v oblasti kvality života je identifikovat hlavní problémy pacienta a monitorovat změny v symptomech choroby. Pro analýzu sociodemografických ukazatelů a jiných charakteristik sledovaného výzkumného souboru byla použita popisná statistika. Pro statistickou analýzu byl použitý program MS Excel, ve statistickém softwaru STATISTICA 14.0.1. Soubor respondentů tvořilo 349 pacientů se sklerózou multiplex. Studie byla schválena etickou komisí. Všichni pacienti podepsali informovaný souhlas s účastí na studii.

Posouzení přínosu nových poznatků práce a využitelnost v praxi

Dle výsledků šetření existuje významný vztah mezi demografickými faktory a kvalitou života u pacientů se sklerózou multiplex. Práce předkládá determinanty kvality života, na základě, kterých by se mohlo předvídat zhoršení symptomů. Zdravotníci pracovníci a pacienti by tak mohli, dle autorky, být lépe připraveni zvládnout změny ve zdravotním stavu po psychický, tělesné sociální a spirituální stránce. Standardizované hodnocení kvality života je třeba realizovat v klinické praxi pro objektivní a spolehlivé posouzení následků onemocnění sklerózou multiplex.

Formální stránka práce – Grafická a estetická úprava – Jazyková stránka práce (stylistika, gramatika, interpunkce)

Předložená monografie z hlediska formálních atributů splňuje všechny požadavky na ni kladené. Je rozdělena na dvě části, teoretickou a empirickou, jak je zvykem u disertačních prací. Domnívám se však, že takto se monografie nepíše. Práci by prospělo, větší provázanost mezi teoretickou částí práce a zjištěnými výsledky.

Práce je psána čtivě, kapitoly na sebe logicky navazují. V práci se vyskytuje minimální množství stylistických a gramatických či typografických nedostatků, které neovlivňují významně porozumění textu ani celkovou kvalitu práce. Práce vychází z rozsáhlého a reprezentativního výběru zahraničních prací věnovaných předmětné problematice a zahrnuje

aktuální stav poznání daného tématu. Výsledkem je výstižný text, jenž zpracovává danou problematiku v její hloubce.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

Domníváte se, že můžete konstatovat na základě Vaší práce, že kvalita života pacientů se sklerózou multiplex **je nižší** než u zdravého jedince, a to pouze na základě porovnání se zahraničními studii?

Co Vás opravňuje k tomuto tvrzení, když jste nepracovala s kontrolní skupinou zdravých jedinců, ani jste neprovedla porovnání kvality života se slovenskou populací.

Jak může sestra přispět ke zkvalitnění života pacientu se sklerózou multiplex?

Závěr

Habilitační práce PhDr. L. Majerníkové, PhD., MBA „**Kvalita života pacientov so sclerosis multiplex**“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru ošetrovatelství.

V Českých Budějovicích, dne 2. 6. 2025

podpis oponenta